

Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet vuonna 2026

Kokonaiskuva

Toimenpiteet muodostavat laajan hyvinvointikokonaisuuden, jossa korostuvat osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, turvalliset ja esteettömät arkiympäristöt sekä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi. Toteutus painottuu konkreettisiin palveluihin, tilojen ja ympäristöjen kehittämiseen, viestintään, ennaltaehkäisyyn sekä yhteistyöhön asukkaiden, järjestöjen, hyvinvointialueen ja muiden kumppaneiden kanssa.

Toimenpiteet hyvinvointisuunnitelman alatavoitteiden alla

Sisältää 110 toimenpidettä Julkaisut-taulukosta. Ryhmittely perustuu kuvan 24 alatavoitteeseen ja toimenpiteiden tekstisisältöön.

Tavoite nro	Alatavoite	Painopiste	Julkaisun nro	Aihe	Toimenpidekenttä	Toimenpide
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	8	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 2	Jokaisessa esiopetusyksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluohjelman ryhmä, joka vastaa esiopetuksen yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	8	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 3	Kaikissa lapsiryhmissä henkilöstö lukee yhdessä lasten kanssa suomenkielisiä kirjoja päivittäin.
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	9	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 1	Kouluissa toimitaan kouluun kiinnittymisen ja poissaoloihin puuttumisen mallin mukaisesti.
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	9	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 2	Koulujen kerhotoiminta tarjoaa mahdollisuuden yhdessä harrastamiseen.
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	10	Suomenkielinen toisen asteen koulutus	Toimenpide 2	Opiskelijoille järjestetään mahdollisimman monessa lukioissa mahdollisuus tutustua uuteen oppilaitokseen ja siellä aloittaviin opiskelijoihin jo ennen lukuvuoden alkua. Lukioissa on käytössä myös lukuisia muita tutustumisen ja ryhmäytymisen mahdollistavia toimintatapoja.
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	11	Ruotsinkieliset sivistyspalvelut	Toimenpide 1	Vakayksiköt, koulut ja lukio valitsevat yhden suunnitelman kolmesta tavoitteesta lukuvuosittain työnsä kohteeksi ja asettavat tarvittavat toimenpiteet sen saavuttamiseksi lukuvuosisuunnitelmassa.

1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	12	Nuorisopalvelut	Toimenpide 1	Tarjoamme 10-18- vuotiaille nuorille alueellista nuorisotoimintaa
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	12	Nuorisopalvelut	Toimenpide 2	Tarjoamme 16-29-vuotiaille tukea ja vertaistoimintaa, esimerkiksi Nuorisotalon ja Ohjaamotalon palvelut
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	12	Nuorisopalvelut	Toimenpide 3	Avustamme järjestöjä toteuttamaan nuorisotoimintaa
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	16	Työllisyyspalvelut	Toimenpide 1	Nuorten työllistymisprosessin eriyttäminen aikuisten prosessista (ryhmäinfot, yksilötapaamiset työnhakuun sekä yksilövalmennukset)
1	Jokainen lapsi ja nuori kokee kuuluvansa joukkoon.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	16	Työllisyyspalvelut	Toimenpide 3	Nuorten työllistämisen edistämisen ohjelma (suunnattu noin 16-29 -vuotiaille opiskelijoille).
2	Jokainen lapsi ja nuori kokee tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	10	Suomenkielinen toisen asteen koulutus	Toimenpide 1	Yksi Espoon lukioden avaintoimenpiteistä vuonna 2026 on: Vahvistetaan opiskelijan kiinnittymistä lukioyhteisöön. Tavoitteena on, että itsensä hyväksytyiksi ja lukioyhteisöön kuuluviksi kokevien nuorten määrä kasvaa. Tähän pyritään yhteisöllisellä, kaikkien vastuulla olevalla työllä: kohdataan toiset arvostavasti ja syrjimättä ja puututaan asiattomaan käytökseen.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	1	Kestävä kehitys (viherhyvinvointiverkosto)	Toimenpide 1	Kaupunkiviljelylaatikoiden lisääminen kaupungin eri toimipisteissä (myös kasvihuoneet)
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	2	Kaupunkitekniikka	Toimenpide 2	Toteutamme monikielistä viestintää, joka vahvistaa eri kieliryhmien osallisuuden kokemusta ja saavutettavuutta. Konkreettisena toimenpiteenä viestitään espoo.fi-sivuilla kolmella kielellä (pl. liitteet ja päätöksenteko), ja toteutumista seurataan tämän tavoitteen mukaisesti.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	7	Tilapalvelut	Toimenpide 1	Tilojen kehittämistä tehdään yhteistyössä käyttäjien ja sidosryhmien kanssa, jotta tilat tukevat yhteisöllistä toimintaa ja eri käyttäjäryhmien tarpeita.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	9	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 3	Toteutetaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lisääviä sekä rasismia vähentäviä tilaisuuksia yhdessä eri kumppaneiden kanssa.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	14	Liikunta ja urheilu	Toimenpide 1	Viestinnän kehittäminen palveluista siten, että tavoitamme erityisesti vieraskieliset ja erityisryhmät.

	tulevansa kohdelluksi arvostavasti.				
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	16 Työllisyyspalvelut	Toimenpide 2	Alkupalvelu kaikille: työvalmiuksien kartoitus ja alkuhaastattelu. Vieraskielisten omalla kielellä asiointi mahdollistettu virtuaalitulkkauksen avulla ja digipalveluita kehittämällä. Neuvontapalveluissa henkilöstön huomiointi rekrytoinnissa laajan kieliosaamisen näkökulmasta.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	17 Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 1	Maahanmuuttajavanhempien kotoutumispalvelut (sis. suomen kielen kurssit, lasten kerhotoiminta kielikurssien aikana, yhteiskuntaorientaatiot)
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	17 Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 3	Hello Espoo -kokonaisuus (viestintä, tapahtumat, sivusto, info, yhteisö)
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	19 KYT esikunta (asunto- ja tonttiyksikkö)	Toimenpide 1	Vähennämme asunnottomuutta.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	30 Liikunta ja urheilu	Toimenpide 3	Seurojen ja yhdistysten sitoutuminen avustusuudistuksen myötä kaupungin eettisiin linjauksiin.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	31 Työllisyyspalvelut	Toimenpide 2	Taloudellisen turvallisuuden mahdollistaminen työhön pääsyä edistämällä.
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	32 Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 1	Edistetään vuoropuhelua yhteisöjen kanssa (poliisi, maahanmuuttajayhteisöt, uskonnolliset yhteisöt, kaupungin edustaja)
3	Jokainen aikuinen kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	48 Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 2	Maahanmuuttajien ohjaus vapaa-ajan palveluiden piiriin (palveluohjaus Hello Espoo -infossa ja tapahtumissa)

4	Jokainen ikääntynyt kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa kohdelluksi arvostavasti.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	HYTEO-tiimi		Viestimme ikääntyneille palveluista ja tapahtumista, esim. Sykettä syksyyn, kirjaston, kulttuurin ja liikunnan kohdennetut palvelut. Kehitämme kaupungin palveluissa kohtaamisen taitoja. Mahdollistamme osaltamme Ison Omenan kohtaamiskahvilan toimintaa ikääntyneiden kohtaamispaikkana.
5	Espoon kaupungin uudet rakennukset ovat esteettömiä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	5 Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 1	Esteetön rakennus suunnittelu- ja tarkastusasiakirjan uudistaminen vastaamaan paremmin nykyisiä esteettömyysvaatimuksia, niin että rakennettu ympäristö olisi mahdollisimman esteetön kaikille.
5	Espoon kaupungin uudet rakennukset ovat esteettömiä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	5 Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 2	Parannetaan esteettömyyden toteutumisen seuranta tilastoimalla rakennusluvanvaraisten rakennusten esteettömyys selvitysten ja esteettömyyskäyntien määrää.
5	Espoon kaupungin uudet rakennukset ovat esteettömiä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	38 Tilapalvelut	Toimenpide 1	Uusien koulutilojen suunnittelussa huomioidaan aistiystävällisyys ja pyritään aistiesteettömyyden esimerkiksi väri- ja materiaalivalinnoilla.
6	Kuntalaiskäytössä olevien tilojen määrä kasvaa.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	7 Tilapalvelut	Toimenpide 2	Tilapalvelut mahdollistaa tilojen turvallisen ja hallitun kuntalaiskäytön kaupungin linjausten mukaisesti koulutiloissa, mikä tukee yhteisöllistä toimintaa.
6	Kuntalaiskäytössä olevien tilojen määrä kasvaa.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	38 Tilapalvelut	Toimenpide 2	Tilapalvelut mahdollistaa tilojen kuntalaiskäytön kaupungin linjausten mukaisesti ja siten tukee yhteisöllisyyttä.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	2 Kaupunkitekniikka	Toimenpide 1	Vahvistamme asukkaiden osallisuutta kaupunkitekniikan keskuksen toiminnassa lisäämällä osallistumismahdollisuuksia ja yhteisöllisyyttä. Tätä edistetään tuotteistamalla talkootoimintaa, järjestämällä talkoita ja muuta vapaaehtoistoimintaa sekä organisoimalla uusien infrakohteiden avajaisia yhdessä asukasyhdistysten ja seurojen kanssa. Toteutumista seurataan TAAVI-tavoitehallintajärjestelmän mittareiden avulla.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	2 Kaupunkitekniikka	Toimenpide 3	Lisäämme lasten ja nuorten osallistumista kaupunkitekniikan toimintoihin kehittämällä heille kohdennettuja osallistamistoimenpiteitä. Toteutumista seurataan kohdennettujen toimenpiteiden lukumäärän sekä lapsiin ja nuoriin kohdistettujen investointien avulla.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	4 KYT esikunta (asunto- ja tonttiyksikkö)	Toimenpide 1	Vahvistamme asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vuokraamalla tontteja mm. tavaralainaamokonteille.

7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	4	KYT esikunta (asunto- ja tonttiyksikkö)	Toimenpide 2	Toteutamme asukkaiden kanssa yhteistyössä hankkeita ja toimenpiteitä asuinalueiden ympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	8	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 1	Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Osallistumisaste nousee ja lapset ovat säännöllisesti paikalla.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	13	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 2	Kulttuuripalveluita kehitetään osallistavin menetelmin, yhdessä asukkaiden kanssa.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	17	Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 2	Kaupungin palvelutuotannon yhteiskehittäminen maahanmuuttajajärjestöjen kanssa (mm. varhaiskasvatus, kulttuuripalvelut)
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	20	Kaupunkitekniikka	Toimenpide 3	Hyödynnämme asukaskokemusta ja palautetta systemaattisesti turvallisuushaasteiden tunnistamisessa ja kehittämiskohteiden priorisoinnissa. Tätä edistetään keräämällä ja analysoimalla palautetta sekä integroimalla se osaksi suunnittelua ja päätöksentekoa.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	37	Kaupunkisuunnittelu	Toimenpide 1	Erityisryhmien ulkoilun edistäminen ulkoilureittien ja viheralueiden suunnittelun yhteydessä (neuvostot osallistuvat)
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	40	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 3	Laajennetaan lasten ja nuorten tulevaisuususkkoa, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisääviä toimintamalleja sekä vahvistetaan tasavertaista oppilaanohjausta tulevaisuuden opintoihin.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	43	Nuorisopalvelut	Toimenpide 2	Kaikessa toiminnassa ohjaustyötä tehdään sosiaalisesti vahvistavalla työotteella, eli vahvistetaan nuorten taitoja ja valmiuksia toimia yhdessä toisten kanssa sekä heidän kiinnittymistään yhteisöön ja yhteiskuntaan. Vahvistetaan nuorten yksilöllisiä elämäntaitoja, itsetuntemusta, osallisuutta, itseluottamusta ja uskoa tulevaisuuteen.
7	Espoon osallisuusmalli on käytössä kaikissa kaupungin tulosityksiköissä.	Yksinäisyys ja yhteisöllisyys	44	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 2	Asiakaskokemusta kehitetään niin, että asiointi on helppoa ja asiakas kokee, että hänet kohdataan kunnioittavasti ja arvostavasti. Kulttuuripalveluissa tunnistetaan asiakkaiden ja asukkaiden moninaisuus ja edistetään kaikkien mahdollisuutta tulla nähdyksi ja osallistua.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	24	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 1	Jokaisessa lapsiryhmässä kirjataan kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma osana ryhmäsuunnitelmaa.

8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	25	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 1	Kouluissa toimitaan ”Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle!” -mallin mukaisesti.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	25	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 2	Yhteisöohjaajat tukevat kouluja yhteisöllisyyden kehittämistä.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	26	Suomenkielinen toisen asteen koulutus	Toimenpide 1	Lukioilla on suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta ja häirinnältä. Näitä kehitetään käytännön vaatimalla tavalla.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	26	Suomenkielinen toisen asteen koulutus	Toimenpide 2	Kaikissa lukioissa toimivat häirintäyhdyshenkilöt, joihin voi olla yhteydessä, jos on joutunut häirinnän tai epäasiallisen kohtelun kohteeksi. Lisäksi lukioissa on käytössä QR-koodi häirintäilmoitusten tekemistä varten. Kaikissa lukioissa on luotu yhteistyössä opiskelijoiden kanssa turvallisemman tilan periaatteet. Niitä kehitetään vastaamaan yhteisön tarvetta.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	26	Suomenkielinen toisen asteen koulutus	Toimenpide 3	Normitettua turvallisuutta koskevat asiakirjat pidetään ajan tasalla ja varaudutaan myös uusiin uhkiin: esim. drooneja koskevat ohjeistukset.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	27	Ruotsinkieliset sivistyspalvelut	Toimenpide 1	Vakayksiköt, koulut ja lukio valitsevat yhden suunnitelman kolmesta tavoitteesta lukuvuosittain työnsä kohteeksi ja asettavat tarvittavat toimenpiteet sen saavuttamiseksi lukuvuosisuunnitelmassa.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	28	Nuorisopalvelut	Toimenpide 1	Noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita kaikessa toiminnassa ja tilaisuuksissa. Nuorisotyön toimitilojen turvallisemman tilan periaatteita kehitetään yhdessä nuorten kanssa.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	28	Nuorisopalvelut	Toimenpide 2	Nuorisotyön toimitiloissa ja toimintaympäristöissä vahvistetaan turvallisuutta laaja-alaisesti - lisätään työntekijöiden turvallisuusosaamista, päivitetään riskiarvioita ja valmiussuunnitelmia ja harjoitellaan erilaisia tilanteita. Kaikki uhka- ja vaaratilanteet dokumentoidaan ja käsitellään
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	28	Nuorisopalvelut	Toimenpide 3	Nuorisotyö jalkautuu nuorten omiin toimintaympäristöihin ja toimii siellä missä nuoret ovat. Jalkautuva nuorisotyö kohtaa nuoria ja rakentaa luottamusta, turvallisten aikuisten läsnäolo lisää nuorten turvallisuutta ja kohtaamiset mahdollistavat ohjautumisen myös nuorisopalvelujen toimintaan.

8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	29	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 1	Turvallisemman tilan periaatteiden kehittämistä jatketaan muun muassa työyhteisöä kouluttamalla.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	31	Työllisyyspalvelut	Toimenpide 1	Turvallisten kohtaamisten vahvistaminen; nuoriin erikoistuneet työntekijät.
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	32	Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 2	Kaupunkitasoinen koulutuskokonaisuus henkilöstölle työperäisestä hyväksikäytöstä, lähisuhdeväkivallasta ja rasismista
8	Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat.	Turvallisuus	32	Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 3	Asiakastyössä toimivan henkilöstö kouluttaminen tunnistamaan ja puuttumaan mm. ihmiskaupan uhrien tunnistaminen, silpomisen tunnistaminen
9	Aikuisten valmiudet kohdata arvostavasti lapsia ja nuoria vahvistuvat.	Turvallisuus	23	Tilapalvelut	Toimenpide 1	Tilojen turvallisuutta kehitetään jatkuvasti vahvistamalla henkilöstön osaamista, yhtenäistämällä toimintamalleja sekä hyödyntämällä laadunseurantaa ja yhteistyötä käyttäjien kanssa.
9	Aikuisten valmiudet kohdata arvostavasti lapsia ja nuoria vahvistuvat.	Turvallisuus	24	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 2	Hyveet ja positiivinen pedagogiikka ovat pedagogisen toiminnan lähtökohtia jokaisessa yksikössä.
9	Aikuisten valmiudet kohdata arvostavasti lapsia ja nuoria vahvistuvat.	Turvallisuus	25	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 3	Kehitetään opettajien hyvinvointiosaamista sekä kykyä kohdata haastavat tilanteet.
10	Espoolaiset kokevat asuinympäristönsä viihtyisiksi ja siisteiksi.	Turvallisuus	20	Kaupunkitekniikka	Toimenpide 1	Parannamme ympäristön valaistusta ja näkyvyyttä turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi. Tämä toteutetaan lisäämällä energiatehokkaan LED-valaistuksen osuutta kaupungin ulkovalaistuksessa sekä kehittämällä valaistusratkaisuja, jotka tukevat turvallista liikkumista. Toteutumista seurataan LED-valaistuksen osuuden kasvuna sekä turvallisuuden tunteen prosentuaalisena nousuna KAPA-tutkimuksessa.
10	Espoolaiset kokevat asuinympäristönsä viihtyisiksi ja siisteiksi.	Turvallisuus	20	Kaupunkitekniikka	Toimenpide 2	Kehitämme jalankulku- ja pyöräympäristöjen turvallisuutta erityisesti koulureiteillä ja lähiympäristöissä siten, että koulumatkojen turvallisuus säilyy vähintään nykyisellä tasolla tai paranee. Tätä edistetään kehittämällä aiheen tilastointia ja mittareita sekä seuraamalla alle 15-vuotiaiden liikkujien liikenneonnettomuuksien kehitystä alle kahden kilometrin etäisyydellä koulusta.

11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	3	Turvallisuus ja valmius	Toimenpide 1	Turvallisuusohjelman toimenpiteet
11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	21	Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 1	Vahvistamme ympäristöterveydenhuollossa hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumisessa.
11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	21	Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 2	Valvomme alueellamme tuotettujen ja kaupan olevien elintarvikkeiden turvallisuutta.
11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	21	Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 3	Huolehdimme osaltamme talous- ja uimaveden turvallisuudesta sekä terveellisestä sisäilmasta asuintiloissa sekä muissa huoneistoissa.
11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	23	Tilapalvelut	Toimenpide 2	Tilapalvelut varmistaa tilojen turvallisuuden ja terveellisyyden suunnitelmallisella ylläpidolla, riskienhallinnalla ja toimivilla turvallisuusjärjestelyillä (esim. pelastussuunnitelmat, kulunhallinta).
11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	29	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 3	Kulttuuritilojen ja -tapahtumien kriisivalmiutta ylläpidetään säännöllisillä kriisiviestintäharjoituksilla.
11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	30	Liikunta ja urheilu	Toimenpide 1	Vesiturvallisuuskokonaisuuden ja uimaopetuksen kehittäminen.
11	Aikuiset kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	30	Liikunta ja urheilu	Toimenpide 2	Turvallisemman tilan periaatteiden kehittäminen edelleen.
12	Ikääntyneiden kaatumistapaturmat vähenevät.	Turvallisuus	Liikunta ja urheilu, KYT			Liikuntaneuvonta, katujen parantaminen ja uusien penkkien sijoittelu; liikuntaryhmät. Viestintäkampanja liukastumisen ehkäisystä sekä liukuesteiden jakaminen senioreille Espoon liikuntaryhmissä.
13	Ikääntyneet kokevat päivittäisen elämänsä turvalliseksi.	Turvallisuus	Kulttuuripalvelut, Kaupunkitekniikka			Kulttuuripalveluiden saavutettavuutta parannetaan muun muassa kulttuuritalojen esteettömyyttä kehittämällä. Parannamme ympäristön valaistusta ja näkyvyyttä turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi. Tämä toteutetaan lisäämällä energiatehokkaan LED-valaistuksen osuutta kaupungin ulkovalaistuksessa sekä kehittämällä valaistusratkaisuja, jotka tukevat turvallista liikkumista. Toteutusta seurataan LED-valaistuksen osuuden kasvuna sekä turvallisuuden tunteen prosentuaalisena nousuna KAPA-tutkimuksessa.
14	Espoolaiset kokevat elinympäristönsä turvallisemmaksi ja esteettömäksi.	Turvallisuus	29	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 2	Kulttuuripalveluiden saavutettavuutta parannetaan muun muassa kulttuuritalojen esteettömyyttä kehittämällä.

14	Espoolaiset kokevat elinympäristönsä turvallisemmaksi ja esteettömäksi.	Turvallisuus	31	Työllisyyspalvelut	Toimenpide 3	Turvallisemman tilan periaatteet huomioitu vahvasti. Kaikki tilat ovat esteettömiä. Vartijat jatkuvasti läsnä.
15	Lasten ja nuorten riippuvuudet vähenevät.	Mielenhyvinvointi	43	Nuorisopalvelut	Toimenpide 3	Tunnistetaan nuorisotyön ennaltaehkäisevän luonne ja rajat ja ohjataan nuoria tarvittaessa eteenpäin heidän tarvitsemiinsa palveluihin. Ohjaamotalolla tehdään tiivistä monialaista yhteistyötä monenlaisten nuorten palveluiden kanssa ja verkostossa toimii myös nuorten mielenterveys- ja päihdetyön sairaanhoitajia ja walk-in -terapiaa. Etsivä nuorisotyö kulkee nuoren rinnalla tarvittaessa ja nuoren ympärille voidaan koota monialainen verkosto tukemaan nuoren seuraavia askeleita eteenpäin omalla polulla.
	Lasten ja nuorten riippuvuudet vähenevät.	Mielenhyvinvointi		HYTEO-tiimi	Toimenpide 1	Koulujen päihdekasvatus EHYTin toteuttamana.
15	Lasten ja nuorten riippuvuudet vähenevät.	Mielenhyvinvointi	47	Työllisyyspalvelut	Toimenpide 1	Prosessi palveluohjaukseen työnhakijan riippuvuuksia havaitaessa.
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	39	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 1	Jokainen varhaiskasvatuksen lapsiryhmä liikkuu ja toimii lähiluonnossa vähintään kerran viikossa.
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	39	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 2	Henkilöstöllä on riittävä osaaminen lapsen hyvinvoinnin tukemiseen (esim. Nepsy-koulutukset).
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	39	Suomenkielinen varhaiskasvatus	Toimenpide 3	Digitaalisia sovelluksia ja laitteita käytetään varhaiskasvatuksessa vain pedagogisin perustein ja huoltajien kanssa keskustellaan myös vapaa-ajan digisuosituksista.
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	40	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 1	Vahvistetaan oppilaiden mediaosaamista.
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	41	Suomenkielinen toisen asteen koulutus	Toimenpide 1	Mielenterveysongelmia ja koulu-uupumusta ehkäistään yhteisöllisellä työllä, joka on kaikkien lukiossa työskentelevien vastuulla. Tarvittaessa tehdään monialaista yksilötyötä. Oppimisen tuen toteuttamista vahvistetaan lukioden välisellä yhteistyöllä ja hyvien käytänteiden jakamisella.

16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	42	Ruotsinkieliset sivistyspalvelut	Toimenpide 1	Vakayksiköt, koulut ja lukio valitsevat yhden suunnitelman kolmesta tavoitteesta lukuvuosittain työnsä kohteeksi ja asettavat tarvittavat toimenpiteet sen saavuttamiseksi lukuvuosisuunnitelmassa.
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	43	Nuorisopalvelut	Toimenpide 1	Avoimessa toiminnassa ja harrastustoiminnassa mahdollistetaan mielekkään vapaa-ajantoiminnan lomassa merkityksellisten vertaissuhteiden ja yhteisöjen syntymistä turvallisten aikuisten tuella.
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	44	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 1	Espoolaisilla lapsille ja nuorille tarjotaan taloudellisesti ja alueellisesti tasa-arvoisia mahdollisuuksia taiteen ja kulttuurin harrastamiseen. Kirjastopalveluiden maksuttomuus on keskeinen yhdenvertaisuutta luova tekijä.
16	Lasten ja nuorten kokemus omasta hyvinvoinnistaan vahvistuu.	Mielenhyvinvointi	45	Liikunta ja urheilu	Toimenpide 1	Perusavustuksen jakoperusteen uudistaminen siten, että lasten harrastamista seuroissa saadaan edullisemmaksi.
17	Nuorten usko omaan tulevaisuuden mahdollisuuksiin on vahvistunut.	Mielenhyvinvointi	Perusopetus ja lukiot		Koulujen toimintasuunnitelmat	
18	Aikuisväestö saa tietoa päihteiden riskikäytöstä ja niiden vaikutuksista hyvinvointiin.	Mielenhyvinvointi	HYTEO-tiimi		Toimenpide 1	Viestintäkampanjoita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	1	Kestävä kehitys (viherhyvinvointiverkosto)	Toimenpide 2	Asukkaiden aktiivisuuden tukeminen luontokohteiden suunnittelussa ja ylläpidossa osallisuusprosessien mukaisesti (ympsu ja kake)
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	14	Liikunta ja urheilu	Toimenpide 2	Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen ja lisääminen resurssien puitteissa.
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	34	KYT esikunta (asunto- ja tonttiyksikkö)	Toimenpide 1	Autamme asumiseen liittyvissä haasteissa tarjoamalla asuminen neuvontaa.
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	35	Kaupunkitekniikka	Toimenpide 1	Edistämme kestävästä liikkumisesta parantamalla kävely-ympäristöjen laatua, viihtyisyyttä ja elinvoimaa kaupunkikeskustoissa. Tätä toteutetaan kehittämällä toimivia liikkumisyhteyksiä sekä huolehtimalla kaupunkiympäristön siisteydestä ja kunnossapidosta. Toteutumista seurataan kestävien kulkumuotojen osuuden

						kasvuna HSL:n tutkimuksessa sekä TEKPA-tutkimuksen NPS-tuloksella, jossa tavoitteena on sijoittuminen kolmen parhaan joukkoon.
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	35	Kaupunkitekniikka	Toimenpide 2	Viestimme tehdyistä parannuksista aktiivisesti ja selkeästi lisäämällä esimerkiksi uutisjuttujen ja uutiskirjeviestinnän määrää sekä tavoitavuutta. Tällä vahvistetaan asukkaiden turvallisuuden ja hallinnan tunnetta. Toteutumista seurataan viestisisältöjen lukumäärän ja/tai lukijamäärien kehityksen perusteella.
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	35	Kaupunkitekniikka	Toimenpide 3	Toimimme kumppanina asukkaiden ja yhteisöjen terveysluontopolkuhankkeissa sekä kannustamme ja tuemme niiden toteutumista mahdollisuuksien mukaan. Toteutumista seurataan vuosittain käynnistyneiden aloitteiden määrällä.
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	36	Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 1	Uusien luonnonsuojelualueiden perustaminen
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	36	Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 2	Ekologisen ennallistamisen toteutus
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	36	Ympäristö- ja rakennusvalvonta	Toimenpide 3	Vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttaminen
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	37	Kaupunkisuunnittelu	Toimenpide 2	Ympäristön terveysnäkökulman huomiointi kaavahankkeiden tavoitteiden asettamisessa, vaikutusten arvioinnissa ja seurannassa.
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	40	Suomenkielinen perusopetus	Toimenpide 2	Vahvistetaan osallisuuden ja joukkoon kuulumisen kokemusta järjestämällä yhteisöllisyyttä vahvistavia tapahtumia, teemapäiviä ja juhlia.
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	41	Suomenkielinen toisen asteen koulutus	Toimenpide 2	Kahdessa lukiossa toimii liikuntaneuvojat, jotka opettavat kaikille lukioyhteisön jäsenille, miten voidaan tuoda lisää liikuntaa ja sitä kautta hyvinvointia koulupäiviin. Lukiolaisia kannustetaan mahdollisuuksien mukaan tulemaan kouluun pyörällä tai kävellen.

19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	47	Työllisyyspalvelut	Toimenpide 2	Tiivis yhteistyö hyvinvointialueen kanssa (yhteiset asiakkaat).
19	Elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden aikuisten määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	48	Maahanmuuttopalvelualue ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut	Toimenpide 1	Pedagoginen työote ohjaus- ja neuvontapalveluissa vahvistaa mielen hyvinvointia ja toimijuutta
20	Elintapaohjaukseen tulneiden asiakkaiden määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	45	Liikunta ja urheilu	Toimenpide 2	Perheiden liikuntaneuvonta.
20	Elintapaohjaukseen tulneiden asiakkaiden määrä kasvaa.	Mielenhyvinvointi	45	Liikunta ja urheilu	Toimenpide 3	Elintapaohjauksen kehittäminen yhteistyössä LUVNin kanssa.
21	Ikääntyneiden toimintakyky säilyy tai paranee.	Mielenhyvinvointi		Liikunta ja urheilu		Senioreiden +68 -rannekkeen maksuttomuus ja ikääntyneiden liikuntaryhmät; Ison Omenan Kohtaamiskahvilan toiminnan tukeminen; kulkuväylien ja penkkien parantaminen
22	Ikääntyneet kokevat elämänlaatunsa hyväksi.	Mielenhyvinvointi		HYTEO-tiimi		Järjestöjen toiminnan tukeminen, Ison Omenan kohtaamiskahvilan toiminnan tukeminen; Senioripaku, Toimintakykyä ja osallisuutta tuetaan monipuolisella liikunta- ja kulttuuripalveluilla ja -harrastuksilla, jotka vähentävät yksinäisyyttä. Palveluiden tarjonnassa huomioidaan asukkaiden moninaisuus: mm. maksuttomat palvelut ja harrastukset, palveluiden esteettömyys. Nivelvaiheiden ja matalan kynnyksen palvelut tukevat muutoksissa ja ongelmissa. Esim. liikuntaneuvonta, asiointipalvelut, digituki, Hello Espoo -info. Vapaaehtoistoiminta ja järjestökumppanit täydentävät kaupungin palveluita.
23	Alkoholia liikaa käyttävien ikääntyneiden osuus vähenee.	Mielenhyvinvointi		HYTEO-tiimi		Yhteistyö eläkeläisjärjestöjen kanssa; viestintä eri tapahtumissa ja tilanteissa (mm. Senioripaku). Viestimme monikanavaisesti ikääntyneille suunnatuista palveluista, päihdeiden haitoista, riippuvuuksista ja niiden ehkäisystä. Mahdollistamme ehkäisevän päihdetyön järjestötoimijoiden ja asukkaiden kohtaamiset Espoon tapahtumissa.
24	Kaikilla espoolaisilla on mahdollisuus kulttuuri- ja liikuntapalveluiden	Mielenhyvinvointi	13	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 1	Kaikenikäisten espoolaisten lukutaitoa ja monilukutaitoa parantamalla edistetään asukkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja demokratiaa.

käyttämiseen omalla asuinalueellaan.						
24	Kaikilla espoolaisilla on mahdollisuus kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttämiseen omalla asuinalueellaan.	Mielenhyvinvointi	13	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 3	Kulttuuriavustuksilla ja laaja-alaisilla kumppanuuksilla edistetään taiteen ja kulttuurin yhdenvertaista saavutettavuutta ja monipuolisuutta Espoon eri alueilla.
24	Kaikilla espoolaisilla on mahdollisuus kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttämiseen omalla asuinalueellaan.	Mielenhyvinvointi	44	Kulttuuripalvelut	Toimenpide 3	Kulttuuriperinnön merkityksellisyyttä tuodaan esiin osana asuin- ja elinympäristöä.